

VISC, CONVISC i PARTICIPO!

Juliol 2021

Índex

1. Introducció al projecte Visc, convisc i participo!	3
2. La participació com a escola de ciutadania i eina de transformació	4
3. A qui va dirigit	5
4. Objectius	5
5. Les activitats	6
VCP A l'institut! Dirigit a l'alumnat de 2n d'ESO	6
VCP A l'entorn! Dirigit a l'alumnat de 3r d'ESO	7
6. El paper dels actors implicats	8
7. Materials, eines de suport i recursos	9
8. Calendarització amb el centre	10
9. Agents implicats	10

1. Introducció al projecte *Visc, convisc i participo!*

Què és?

El Visc, Convisc, Participo! (VCP) és un projecte d'acció educativa que promou la participació com a eina d'aprenentatge personal i col·lectiu, i com a mecanisme d'incidència i transformació de l'entorn. Es tracta que persones joves associades s'acostin als centres educatius per donar a conèixer, de primera mà, les vies de participació tant en el marc dels centres educatius com en l'entorn i reflexionar sobre les fórmules que la participació pot adoptar en la societat. Amb aquest projecte, l'alumnat té l'oportunitat d'aprendre què és la participació i de viure què vol dir participar.

Qui l'organitza?

L'organitza el Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) en conveni amb l'Ajuntament de Barcelona.

Qui som?

El CJB és la plataforma interassociativa que representa i coordina **les principals entitats juvenils de la ciutat**. El CJB va néixer el 1980 com un instrument democràtic de participació i d'acció juvenil per promoure el creixement d'un associacionisme fort i articulat. Pots consultar més al respecte al web www.cjb.cat.

Qui participa?

Al projecte hi participen joves d'entitats d'associacionisme educatiu (esplais i caus) - entitats membres i actives del CJB- creant una borsa de dinamització. Alhora, estem en col·laboració amb les entitats territorials (casals de joves i plataformes territorials), que també hi ha joves d'aquestes entitats que formen part de la borsa de dinamitzadores i els punts JIPs dels Instituts, en tant que agents actius als Instituts per fomentar la participació de l'alumnat.

A qui va dirigit?

El VCP va dirigit a alumnes de segon i tercer d'ESO dels centres educatius de la ciutat de Barcelona. Fa 15 anys que es du a terme aquest projecte. Al llarg d'aquest temps, el VCP ha trobat un lloc als centres de secundària de la ciutat i s'ha encabir a les programacions pròpies dels centres.

Com s'estructura?

El VCP té un recorregut de dos cursos i, per això, es divideix en: el programa Visc Convisc i Participo A l'institut! (dirigit a 2n d'ESO) i el VCP a l'entorn! (dirigit a 3r d'ESO). Cada programa consisteix en quatre sessions d'una hora.

VCP a l'Institut! 2n d'ESO: L'objectiu d'aquest programa és fer una primera introducció de la importància de l'organització col·lectiva, treballar habilitats comunicatives i organitzatives i fomentar la participació de l'alumnat a l'institut.

VCP a l'entorn! 3r d'ESO: L'objectiu d'aquest programa és profunditzar en la complexitat de l'organització col·lectiva i en promoure la participació de l'alumnat a l'associacionisme

juvenil del barri o del seu entorn més proper.

Es recomana fer les sessions el més seguides possible (en una mateixa setmana a poder ser) ja que és la forma que els continguts del projecte s'entenen més. Quatre hores continuades de dedicació facilita que l'alumnat relacioni millor la teoria amb la pràctica.

Qui dinamitza les sessions?

Qui millor pot parlar de participació és qui l'ha viscuda. Per això, els equips de dinamització es conformen per dues persones associades a alguna entitat juvenil de la ciutat. Des del CJB es garanteix que les persones membres dels equips de dinamització tinguin **experiència**, des de la seva activitat associativa, **a l'hora de treballar amb adolescents**, tinguin **coneixement del territori** i estiguin familiaritzades amb els sistemes de **participació estudiantil als centres**.

Per altra banda, els objectius que persegueix el VCP concorden amb una part dels objectius dels punts JIP de cada institut. És per aquest motiu que es convida al JIP del centre a participar en les últimes sessions de cada programa, ja que és l'agent (juntament amb el professorat) que podrà **acompanyar les iniciatives que sorgeixin al VCP!**

El projecte té algun cost per al centre?

Aquest projecte és **totalment gratuït pels centres**, ja que rep finançament públic a través d'un conveni amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB).

Quina continuïtat del projecte ofereix el CJB?

El CRAJ ofereix un servei gratuït d'acompanyament en la participació estudiantil per poder donar continuïtat a les propostes de millora que sorgeixin del programa. Els instituts poden demanar-lo accedint a: [Engegueu projectes amb el CRAJ!](#)

2. La participació com a escola de ciutadania i eina de transformació

Què entenem per participació?

Des del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) i el conjunt d'entitats que l'integren, quan es parla de participació sempre es fa des de la perspectiva associativa. **Entenem la participació com la capacitat de decidir sobre tot allò que afecta directament o indirecta la ciutadania;** sobre tot allò que condiciona l'entorn i les relacions i possibilitats de desenvolupament personal i col·lectiu. Així mateix s'entén que **la participació va lligada a alguna forma de servei a la comunitat**.

La participació no només és una finalitat en si mateixa, sinó que també **és una eina que permet assolir objectius concrets**. És a dir, l'ús que fa cada agent (cada persona o grup de persones) de la seva capacitat de decisió respon als seus objectius, a la construcció de projectes propis d'acord amb la seva visió del món.

Per què és tan important?

La participació és un procés d'aprenentatge que es caracteritza pel fet de ser, sobretot, vivencial. La participació promou **l'aprenentatge d'actituds, habilitats, coneixements i competències**: saber escoltar, proposar, argumentar, consensuar, discutir, establir relacions amb els altres, assumir rols en entorns diversos, negociar, moderar, liderar, mobilitzar, incidir, educar, aprendre...

Què ens aporta la participació?

Un altre aspecte fonamental de la participació té a veure amb el seu **impacte directe sobre determinats valors i opinions** de cada individu; des del foment d'un canvi d'actitud propi fins a la promoció d'un canvi dirigit a l'entorn, ja sigui el barri, el medi ambient, un col·lectiu concret, o bé fomentant l'esperit crític.

Quan l'individu forma part d'un col·lectiu i del seu procés de presa de decisions, s'acostuma a millorar el propi autoconcepte perquè se sent útil, es marca reptes i fites -personals i col·lectives-, es coneix gent nova i es treballa amb persones amb qui es comparteixen interessos; es milloren les competències i habilitats pròpies alhora que les accions es perceben en consonància amb les idees individuals.

Participar és un procés d'empoderament per a la persona i el col·lectiu, per **transformar-se i transformar l'entorn**: empoderament per aconseguir millores dins de l'institut, per millorar els serveis públics del barri, per transmetre valors democràtics i de ciutadania a infants i joves, per fer revocar decisions als diferents governs... Per aquest motiu, des de l'associacionisme juvenil la participació s'entén com una de les eines pedagògiques que permet la formació d'una ciutadania conscient, crítica i amb capacitat transformadora.

3. A qui va dirigit

El VCP! es dirigeix en concret a l'alumnat de la ESO, per això, hi ha el VCP a l'institut! dirigit a 2n d'ESO i el VCP a l'entorn! dirigit a 3r d'ESO. Tot i així, el conjunt de la **comunitat educativa es beneficia del projecte**; l'alumnat perquè esdevé el principal protagonista; **les associacions educatives, territorials i estudiantils** perquè els permet explicar el seu projecte i arribar a més gent; **el professorat** perquè coneixen el foment de la participació i es poden nodrir de totes les inquietuds o necessitats que surtin de cada sessió; **els centres** en general perquè tenen l'oportunitat d'obrir-se a l'entorn de la mà de joves que aporten visions diferents i complementàries. És un projecte adaptable a totes les realitats i necessitats.

4. Objectius

En el marc del *Visc, Convisc Participo!* es distingeixen objectius generals, que expressen la finalitat del projecte, i objectius específics, que concreten els objectius generals i defineixen el camí a seguir. A continuació, es detallen aquests objectius.

Objectius generals

- Motivar la participació de l'alumnat en el marc dels centres i en el seu entorn més proper.
- Donar a conèixer els valors de la participació i l'associacionisme entre l'alumnat de secundària.
- Promoure l'entrada del teixit associatiu a la vida dels centres educatius així com l'obertura dels centres al teixit associatiu que els envolta.
- Obrir la possibilitat d'articular iniciatives de participació de l'alumnat al centre educatiu.

Objectius específics

Objectius del VCP! A l'institut dirigit a 1^r Cicle d'ESO

- Promoure habilitats per treballar en equip
- Treballar tècniques de comunicació i assemblearisme
- Conèixer les formes de participació a l'Institut
- Aprendre a començar a desenvolupar un projecte
- Dotar d'eines de representació als estudiants perquè puguin desenvolupar la seva tasca de representació amb la màxima informació i recursos.

Objectius del VCP! A l'entorn dirigit a 2ⁿ Cicle d'ESO

- Treballar els rols i lideratges en el treball en equip
- Reflexionar sobre què és la participació i com es participa a la societat
- Promoure la participació en l'entorn proper
- Promoure la participació de les adolescents en l'associacionisme juvenil

Atenent a la realitat de les aules i especialment la seva diversitat, es preveu la possibilitat d'adaptar **els objectius del projecte al grup d'alumnes**. Els objectius fixats són de caràcter estàndard però poden haver-hi grups classe amb menys trajectòria entorn a la participació de manera que l'equip de dinamització hagi d'adaptar les fites inicials així com les dinàmiques previstes.

5. Les activitats

La metodologia del projecte es basa en **dinàmiques pròpies de l'educació no formal adaptades a la realitat de les aules dels cursos de primer i segon cicle d'ESO** dels centres de secundària participants.

A continuació, s'exposen de forma resumida el desenvolupament de cada sessió dels dos cursos:

VCP A l'institut! Dirigit a l'alumnat de 2n d'ESO

Sessió 1

La primera sessió genera un espai distès a través del joc i situa a l'alumnat sobre què anirà el projecte VCP. Per això es prioritza una sessió que no estigui plena de continguts i que generi

motivació en explicar el projecte per promoure la participació de les joves a l'Institut.

Es tracta de jocs cooperatius que permeten treballar **el concepte de participació**, materialitzar la idea que si es col·labora s'aconsegueixen més coses, i prendre consciència de quines són les dinàmiques necessàries per una bona comunicació.

Sessió 2

Aquesta sessió introdueix la **participació en el marc dels centres**. Es centra en treballar la comunicació en grup i **mecanismes per fomentar la participació efectiva** (el consens, l'escolta activa, l'assertivitat...). La sessió, busca comprendre la complexitat organitzativa treballant l'eina del debat i l'assemblearisme per tal de poder compartir i consensuar **propostes de millora pel centre**. Simulant una assemblea d'estudiants aprendran de forma experiencial com autoorganitzar-se.

Sessió 3

Aquesta sessió es dedica a ensenyar una eina per tal que l'alumnat aprengui a planificar totes aquelles propostes de canvi que vulgui promoure, així com a organitzar-se per dur endavant el seu objectiu: **el treball per projectes**. Es facilita aquest aprenentatge de manera vivencial, ja que l'alumnat ha de plantejar el disseny d'un projecte en base a un objectiu concret. Amb tot això, la finalitat d'aquesta sessió és que l'alumnat adquireixi eines per tal que un cop finalitzi el VCP pugui posar-les en pràctica per desenvolupar les propostes que es treballen durant les sessions.

Sessió 4

La darrera sessió es centra en conèixer **els mecanismes de participació dins de l'Institut**. Es tracta d'un joc de rol on l'alumnat simularà com intenta implementar la proposta a l'Institut (quins espais hi ha al centre i amb quines figures ha interlocutar). Finalment, es dedica un espai per valorar com han anat les sessions, posant en valor parlar com s'han sentit durant les activitats, com s'han relacionat com a grup i valorar el contingut de les sessions a fi de millorar el projecte.

VCP A l'entorn! Dirigit a l'alumnat de 3r d'ESO

Sessió 1

La primera sessió comença fent una contextualització que el VCP a l'entorn! per 3r d'ESO és una continuació del de l'any anterior que es va centrar en la participació de l'alumnat a l'Institut i, enguany, es centra en la participació en l'entorn. Es refresquen conceptes i la sessió es centrarà en **treballar la cooperació, la comunicació i la confiança en el propi grup**.

Sessió 2

La segona sessió es concentra en treballar **què és la participació i quines formes hi ha de participació**. Prendre consciència de la participació com a empoderament propi i com a motor de canvi en l'entorn més proper. També, reflexionar sobre com es participa a la societat en general.

Sessió 3

La tercera sessió consisteix en **analitzar quina és la realitat de l'entorn més proper de l'alumnat**, generalment el barri i/o districte on es troba el centre. A través de dinàmiques vivencials, explorem quines necessitats existeixen en relació a la joventut i quins espais i col·lectius existeixen que s'organitzin per aconseguir solventar les necessitats del jovent del barri.

Sessió 4

La quarta sessió consisteix en conèixer quin procés segueix l'associacionisme juvenil des que es crea fins que implementa els seus projectes. Així, entendre com funciona i promoure la participació de les adolescents en l'associacionisme del seu entorn més proper.

Per a més concreció, podeu accedir al **Programa de VCP a l'institut! Dirigit a alumnes de 2n d'ESO** [\[DESCARREGAR\]](#), i al **Programa VCP a l'entorn! Dirigit a alumnes de 3r d'ESO** [\[DESCARREGAR\]](#), al web sortimdelaula.cat.

6. El paper dels actors implicats

L'equip de dinamització

L'equip de dinamització el conformen les persones encarregades de dinamitzar les sessions als centres. Per assegurar la coherència metodològica i de continguts en el desenvolupament d'aquest rol, les persones d'aquests equips **reben una formació** en què es tracta el concepte de participació, els mecanismes perquè aquesta sigui efectiva, les eines necessàries per fomentar-la tant en el marc de l'institut com fora i, en concret, es forma el programa. La sessió de formació la promou, l'organitza i la dinamitza el Consell de la Joventut de Barcelona.

A banda del marc conceptual entorn la participació i més enllà del fet que des del CJB s'ofereixi i es presenti un guió a seguir al llarg de les sessions als centres, entre els equips de dinamització es creen debats participatius a fi d'escoltar i recollir propostes de millora.

Pel que fa al seu paper a l'aula:

- L'equip de dinamització serà l'encarregat de conduir les sessions, resoldre els possibles dubtes que sorgeixin a l'aula, tractar els conflictes que hi puguin tenir lloc i guiar les intervencions de l'alumnat.
- L'equip de dinamització pot variar les dinàmiques sempre que aquestes serveixin per treballar els objectius definits per a cada sessió. També tenen la capacitat d'adaptar els objectius específics a les necessitats de l'aula si bé els cal comentar-ho amb el professorat responsable.
- Les persones que dinamitzen han de vetllar per l'ordre a l'aula però ho fan de la mà del professorat.
- L'equip de dinamització s'encarrega de fer el seguiment i assessorament del projecte que plantegin els grups classe durant les sessions als centres.

El professorat

L'èxit del projecte Visc, Convisc i Participo! és una responsabilitat compartida entre l'equip de dinamització i el professorat. Des de l'experiència acumulada al llarg dels anys que fa que es realitza aquest projecte es valora imprescindible la relació directa entre aquests dos agents. Per això es recomana l'intercanvi de correus electrònics entre la dinamització i el professorat; perquè es puguin plantejar dubtes, qüestions o demandes d'assessorament i aquestes puguin ser resoltes.

L'assistència del professorat a les sessions de treball es recomana per donar continuïtat als continguts treballats i col·laborar en el desenvolupament de les sessions. De totes maneres, queda en la decisió de les dinamitzadores l'assistència del professorat.

Pel que **fa referència concreta al paper que ha de tenir l'equip docent**, és important ressaltar que qui porta la dinamització són les formadores del VCP! i que aquestes ja tenen les eines per dinamitzar el grup classe. De totes maneres, es considera que la millor fórmula de determinar-lo és el pacte previ a l'inici de les sessions. Caldrà, doncs, que el professorat parli amb l'equip de dinamització i acordi quina és la millor manera d'actuar en cada cas, en funció de les necessitats de cadascú i segons les necessitats que reclami l'alumnat. És important que el professorat:

- Conegui les persones dinamitzadores del seu grup classe, les entitats que s'hi presenten així com els continguts que es tractin a l'aula.
- Pugui avaluar, amb coneixement de causa, els objectius del projecte, l'evolució de les sessions, les dinàmiques i el paper de la dinamització i de l'alumnat.
- Pugui treballar, amb posterioritat, els continguts realitzats a les sessions.

L'alumnat

L'alumnat és el protagonista d'aquest projecte. D'ell s'espera implicació i motivació per a tirar endavant les propostes que es puguin formular a les aules. L'alumnat ha de conèixer el projecte, els objectius, el plantejament de les sessions i les finalitats de les activitats que es realitzen. És important que l'alumnat compti amb el suport del professorat més enllà del suport rebut al llarg de les sessions, ja que el temps sovint és limitat i no permet l'execució i realització de tot allò que es proposa. És també molt important comptar amb l'opinió de l'alumnat un cop realitzades les sessions ja que el seu punt de vista ajuda a reformular el projecte i millorar-lo edició rere edició.

EI CJB

El Consell de la Joventut de Barcelona s'encarrega de tot allò que fa referència a la gestió del projecte, tant des d'un punt de vista tècnic com des d'un punt de vista polític. Durant el temps d'execució del projecte, s'encarrega de fer d'intermediari entre els centres educatius i les persones que participen dels equips de dinamització. Una persona tècnica i una política, membre del Secretariat del CJB, s'encarreguen de prestar aquest suport tant al professorat com a l'equip de dinamització.

Finalment, ressaltar que és fonamental la coordinació entre tots aquests agents educatius, ja que el contingut de les sessions s'adapta, dins del marc dels objectius generals i específics del projecte, a les necessitats de cada centre educatiu i a les prioritats que el professorat pugui marcar amb els equips de dinamització tenint en compte les necessitats de cada grup d'alumnes. Per tant, com les dinamitzadores no coneixen les dinàmiques del grup-classe és important coordinar-se per poder fer una intervenció educativa més completa.

7. Materials, eines de suport i recursos

Per complementar els continguts que es treballen i les activitats que es realitzen durant les sessions, es compta amb recursos i materials que han estat elaborats al llarg dels 15 anys que fa que es realitza aquest projecte als centres de secundària de la ciutat. Aquestes eines es troben a la xarxa. Bàsicament es treballa a partir del portal web **sortimdelaula.cat**.

Aquest portal és el principal contenidor de la informació esmentada. S'hi pot trobar:

- Guies pràctiques i diferents recursos per l'alumnat sobre com organitzar la seva participació a l'institut.
- Guies pel professorat per treballar la participació a les aules.
- Espai de difusió de les diferents entitats.

8. Calendarització amb el centre

- **Juliol:** Des del CJB s'envia un correu a tots els centres presentant el programa del VCP! i concretant que el setembre s'enviaran les inscripcions.
- **Setembre:** S'inicien les inscripcions
- **1 de novembre – 19 de juny:** Termini per poder fer la línia del VCP!
- **Abans i després de realitzar una línia:** És primordial la coordinació prèvia amb el centre per millorar la intervenció educativa i la valoració un cop realitzada la línia per fer una avaluació amb el centre.

9. Agents implicats

Associació organitzadora:

Consell de la Joventut de Barcelona

Entitats educatives participants:

Acció Escolta de Catalunya

Escoltes Catalans

Esplais Catalans

Federació Catalana de l'Esplai

Federació de Centres d'Esplai Don Bosco

Minyons Escoltes i Guies de Catalunya

Moviment de Centres d'Esplai Cristians

Col·laborem amb:

Xarxa d'Informació Juvenil, i els diferents Punts JIP (Jove, Informa't i Participa) de cada centre.

Federació de Casals de Joves de Catalunya.

AEP - Associació d'Estudiants Progressistes

AJEC - Associació de Joves Estudiants de Catalunya

SEPC - Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans

Ajuntament de Barcelona:

Comissionada d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona
IMEB Institut Municipal d'Educació de Barcelona

